

Referat

Møte om: Møte i Oslofjordrådet 13. mai 2022

Saksnr.: 17/3098

Til stede: Statsråd Espen Barth Eide, KLD
Statssekretær Vidar Ulriksen, NFD
Politisk rådgiver Maria Varteressian, KLD
Byrådssekretær Jenny Kosberg Skagestad, Oslo kommune
Fylkesrådsleder Siv Henriette Jacobsen
Fylkesråd for plan, klima og miljø, Annette Lindahl Raakil, Viken fylkeskommune
Ordfører Cathrine Kjenner Forsland, Nesodden kommune
Ordfører Lene Conradi, Asker kommune
Ordfører Jørgen Vik, Lillestrøm kommune
Ordfører Mona Vauger, Hvaler kommune
Avdelingsdirektør Gunhild Dalaker Tuseth, Statsforvalteren i Oslo og Viken
Direktør Grethe Helgås, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Avdelingsleder Elin Tangen Skeide, Viken fylkeskommune
Direktør Espen Søilen, Oslofjorden friluftsråd
Sigrun Børresen, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Jon Lasse Bratli (Fagsjef, Miljødirektoratet)
Henriette Givsrud (Miljødirektoratet)
Rita Vigdis Hansen (sjefsingeniør, Miljødirektoratet)

Dato: 13. mai 2022

Møteleder: Statsråd Espen Barth Eide

Referent: Anna Planke

Referat fra møte i Oslofjordrådet 13. mai 2022

1) Statsråd Espen Barth Eide innledet møtet

Det er enighet om problembeskrivelsen knyttet til Oslofjordens tilstand. Jordbruk, fiskeri, og avløp er blant hovedutfordringene. Oslofjordplanen er lagt fram, med 63 tiltak som tar tak i utfordringene. Regjeringen følger opp Oslofjordplanen. Kommunene og fylkeskommunene har en viktig rolle i arbeidet, og må følge opp tiltakene de har ansvar for. Det er viktig at vi strammer inn kravene, etter hvert som ny teknologi kommer til anvendelse.

Avrenning og avløp er hovedpåvirkningene på fjorden. Godt interkommunalt samarbeid kan bidra til å løse utfordringene. Innen avløp står vi overfor både utfordringen knyttet hvordan kloakken kommer til renseanlegg, og hvordan det renses.

Klimaendringene forsterker effekten av de negative påvirkningene. Tiltakene motvirkes av klimaendringene, slik at noen tiltak vil få en kamuflert effekt. Dette er nok en grunn til at tiltakene raskt må iverksettes, for å motvirke de ytterligere effektene på fjorden.

Innen landbruket må det iverksettes krav om redusert høstpløying (60/40-krav). Mer må legges i stubb og vi må sikre tilstrekkelige kantsoner. Statsforvalteren i Oslo og Viken har en forskrift på høring, med strengere krav – dette er bra. Statsforvalteren i Innlandet og i Vestfold og Telemark må også følge opp med strengere krav. Miljødirektoratet har også gitt gode innspill til Statsforvalteren i Oslo og Vikens forslag til forskrift, som anbefales å ta til etterretning.

Forbud mot tømning av båtseptik i fjorden må komme på plass. Fremgang i dette arbeidet trengs, og det henger sammen med mottaksanlegg mv. Reguleringer må på plass.

2) Statssekretær Ulriksen (NFD) om NFDs arbeid for Oslofjorden

Vi må bruke naturens egne virkemidler for å hjelpe naturen. I Oslofjorden er det «mye folk og lite fisk», og dette gir et litt annet utgangspunkt for forvaltningen i Oslofjorden. I 2019 ble derfor flere strenge tiltak iverksatt, både for fritidsfisket og yrkesfisket. Fiskeridirektoratet har fått i oppdrag å vurdere effekten av disse tiltakene. Formidlingen av tiltakene og regelverket til fritidsfiskere må kanskje bedres, og dette skal Fiskeridirektoratet vurdere.

Det er et godt samarbeid mellom kommunene og Fiskeridirektoratet når det gjelder etablering av fredningsområder for hummer.

Det er sentralt å føre en god dialog med yrkesfiskerne, som sitter med god kompetanse.

Ytterligere reguleringer av fisket har lite nytte med tanke på de andre utfordringene, hvis man ikke også adresserer de andre utfordringene.

Tare, tunikater og andre biologiske filtre bør vurderes – disse renser vannet, og gir også flere verdier. Hvis taredyrking skal bli aktuelt, må kommunene regulere områder til dette formålet.

3) Miljødirektoratet ved Jon Lasse Bratli om rapportering av tiltak til Oslofjordrådet og Oslofjordens største påvirkningsfaktorer

Oslofjorden påvirkes av en stadig økende befolkning, og av klimaendringer. Det er klare overkonsentrasjoner av nitrogen, og tilførslene kommer fra egne virksomheter, særlig avløp og jordbruk. Hele Ytre Oslofjord må sees på som én resipient.

Miljødirektoratet har gjort en prioritering av de viktigste tiltakene i Oslofjordplanen. Dette inkluderer blant annet strengere håndheving av krav til utslipp av avløpsvann, skjerpede regionale forskrifter for jordarbeiding og forvaltningen av jordbruksstilskuddene. Det er også viktige tiltak knyttet til friluftslivet og arealforvaltningen.

Miljødirektoratet, som sekretariat for Oslofjordrådet, koordinerer alle sektorer og kommuner sine innspill til oppfølging. Tiltakene skal rapporteres innen 6. juni i år, ved å revidere tiltakskortene og fylle ut et excelark. Brev med purring på rapportering er sendt ut til alle tiltakshavere nå i mai. Enkel rapportering i år, og det vurderes om det blir mer utfyllende rapportering i neste omgang. Rapporteringen vil bli gjennomgått på det ordinære rådsmøtet 5. september.

4) Statsforvalteren i Oslo og Viken om statsforvalterens arbeid for Oslofjorden

Statsforvalteren i Oslo og Viken har myndighet for avløp i 48 kommuner og 56 renseanlegg og ledningsnett. Utfordring knyttet til blant annet lav utskiftningsgrad av avløpsnett og manglende oversikt over lovverk og krav. Flere av kommunene har avvik eller alvorlige avvik på avløpssektoren, ifølge tall fra 2020.

Følger opp avløpssektoren ved å føre strengere håndheving av krav for utslipp, ha møter med kommuneledelsen i kommunene med størst utfordringer,

oppfordre kommuner til å se på påslippsavtaler, gi utvidede rapporteringskrav for anleggene mv.

Innen jordbruk er miljøkravene avgjørende. Det sikrer mindre tilførsler til Oslofjorden, men kan også medføre svekket økonomi og reduserte avlinger. Miljøkravene kan pålegges den enkelte bonde, og må følges. Mindre jordarbeiding om høsten, og mer plantedekke på erosjonsutsatte arealer, er viktig.

5) Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om statsforvalterens arbeid for Oslofjorden

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har ansatt ny prosjektmedarbeider på oppfølging av Oslofjordplanen, som skal veilede og føre tilsyn med kommunene. Har en intern ressursgruppe med kompetanse innen relevante fagområder.

23 renseanlegg i fylket med utslippstillatelse, hvorav 17 har krav om sekundærrensing (noen med virkning fra 2027). Ingen anlegg har krav om nitrogenrensing. Det er funnet ca. tilsvarende avvik i avløpssektoren som i Oslo Viken.

Prioriterte oppgaver inkluderer dialog med kommunene, prosess med ny/revidert tillatelse for tre anlegg med størst behov for revisjon, revidert tillatelse for fire anlegg uten krav til sekundærrensing planlegges 2023-2024. Sandefjord og Horten er under ombygging. Vil sende ut brev til kommunene om at det kan komme krav om nitrogenrensing. Fremmer innsigelse til plan på bakgrunn av avløp der det er nødvendig.

Innen jordbruket er tiltakspakker viktig insentiv for frivillige miljøtiltak (gjennom RMP og SMIL). Virkemidler inkluderer mer frivillige tiltak gjennom RMP og SMIL, områdeplaner med miljøtiltak på gårdsnivå. Regionale miljøkrav med pålagte tiltak er ikke benyttet i Vestfold og Telemark til nå. Dette blir en prosess fra 2022, hvis frivillige tiltak ikke er nok. Det vil da utredes hvor i fylket slike regionale miljøkrav behøves, hvilke tiltak miljøkravene skal inneholde og hva kostnadene av tiltakene blir.

6) Eventuelt

Fylkesrådsleder i Viken Siv H. Jacobsen mente at næringsutviklingen må være en del av løsningen, og at den grønne omstillingen må være et perspektiv også i arbeidet med Oslofjorden.

Ordfører Roger Vik i Lillestrøm kommune mener at finansieringsmodellene er viktig i dette arbeidet.

Byrådssekretær i Oslo kommune, Jenny Skagestad, uttalte et ønske om at båtseptik bør sees på sammen, gjennom samarbeid mellom kommunene og forbud mot tømning av septik bør innføres i hele Oslofjorden. Hun uttalte videre at de vurderer om forskriften fra Statsforvalteren som nå er på høring er streng nok.

Ordfører Lene Conradi i Asker kommune kommenterte at reguleringsgraden er opp til det enkelte renseanlegget, og at det må være vanskelig for de enkelte anleggene å følge opp dette. Hun etterlyste mer overordnet styring.

Statssekretær i NFD Vidar Ulriksen uttalte at fiskeriforvaltningen er positive og vil bidra. NFD er villig til å se på strengere krav for å hjelpe Oslofjorden.

7) Avslutning av rådsmøtet ved statsråd Espen Barth Eide

Det er flere dilemmaer man står overfor i arbeidet med Oslofjorden – blant annet knyttet til matproduksjon. Men det er klarhet i kunnskapsgrunnlaget. For eksempel er påvirkningene fra klimaendringene alvorlige, og medfører økte påvirkninger. Det skal lages en ny klimatilpasningsmelding, som bl.a. skal vurdere jordbruket i dette perspektivet. Tiltakene for Oslofjorden er også bra for egeninteressene i jordbruket, når det kommer til klimatilpasning. Statsråden takket for møtet, og omvisningen i VEAS-anlegget, og ønsket rådet velkommen til å delta på VEAS sin Fjordredningskonferanse.